

2009. július 16., szerda

Nem volt sok levél. Utalvány is csak három, és negyvenöt ajánlott. Az átlagosnál gyengébbnek ígérkezett a nap.

Gépiesen rakodott. Fejében volt a körzet. Csak rápillantott a címzésre, s a keze már tudta, hogy a beosztó rács melyik rekeszébe tegye a levelet. Először utcákra osztott, aztán páros-páratlan oldalra, végül házszám szerint. Háromszor vette kézbe a leveleket, szemben a lakótelepi kollégákkal, akik egyből házszámra, lépcsőházakra osztottak, majd összehúzták, átgumizták, és mehetett az előreszállítási zsákba vagy a kézikocsiba. Már csak az ellátmányra vártak, és közben be nem állt a szájuk. Magasról leszarták, zavarnak-e valakit. Egyikük a magánéletével traktálta őket, és azzal kérkedett, hogy utálja a zsidókat és a kommunistákat. Meg a melegeket, a hívőket, a cigányokat, a nőket stb. A másik gyülekezethez járt, és nem mondott semmit, csak beszélni szeretett. A főnököket, akiktől a legtöbbet szenvedtek, nem bántották egyetlen szóval sem.

Negyvennégyen szorongtak egymás kigőzölgésében.

Aznap Reni tette az asztalára a pénzt. Jó jelnek tekintette, hogy tőle kapja az ellátmányt. Gondosan megszámolta most is. Megnézte még egyszer az utalványokat. Memorizálta: Szegő, Jobbágyi, Flaisz.

Tejet töltött. Újabban rászokott a tejre. Észrevette, hogy jót tesz a térdének. A tejivással időt is spórolt. Évtizedeken át komótosan reggelizett. Rá kellett szólni, hogy igyekezzen.

Kézikocsija háromnegyedig telt meg levelekkel. Óvatosan engedte le a lépcsőn. Ha a vállán kellett volna cipelnie, amit a kocsiban elvitt, tönkremegy a háta. A gerincre különben is vigyázni kell. Szakmája nem csak a testét amortizálta le, a jellemét is. Nagyon is észrevehetően tördelt belőle darabkákat, mint az időjárás a járdák mutatós szegélyköveiből. Az első években még tökéletes postás akart lenni. Minden ajánlottal felszaladt az emeletre akkor is, ha nem jeleztek vissza a kapucengőn, mert hátha mégis otthon vannak, csak épp a porszívó megy, rádió szól, hangos a tévé. Egyszer magas borraalót kapott egy főorvostól. Nem tudta mire vélni. Hosszan vívódott a lépcsőházban, hogy mitévő legyen, aztán becsúsztatta a bankjegyet a doktor úr postaládájába. Ehhez képest elkurvult huszonöt év alatt. Megesett, hogy azért nem fogadta el a borraalót egy másik orvostól, mert kevesellte az éves munkája elismeréseként.

Későn indult ki. Utolsónak.

Már feltűnt a kanyarban a helyi járat, futnia kellett. A sofőr megvárta, és a végállomáson pontosan a padka mellett állt meg, hogy megkönnyítse a leszállást. Pedig nem is tudta, hogy ma dolgozik utoljára. Néha elnézte az időseket, milyen nehezen kászálódnak le ők is, ha a sofőr figyelmetlenül áll be a megállóba.

Az első levelet a temetőgondnoki lakás levélszekrényébe dobta. A gondnoknak számtalan családtagján kívül egy farkaskutyája is volt. Megkötve tartotta, de tárt kapu mellett. Csengő sehol. Az ablakon kellett zörögnie. Ha az se használt, kiabálni. Idegtépő kutyaugatásban. Végül sikerült rábeszélnie a gondnokság műszaki vezetőjét, hogy a postaládát szereltesse át az övék mellé. Persze nem a félelmével indokolta a kérést, hanem üzemi területnek nevezte a helyet, ahova nincs joga belépni.

Elindult a nemrég átadott Baláca panzióhoz. Ezúttal körbe ment, a hosszabb úton. Figyelmeztették, ne a fűvön közlekedjen. Igazuk volt, de nem mindig törődött vele. A rövidebb út parancsát követte a lába.

Nem hozott sapkát, pedig hallotta a híreket a sugárzás káros hatásairól. A hiúsága erősebb volt, mint az UV-sugárzástól való félelem. Két napja mosott haját. Sajnálta volna, ha kincstári baseballsapkája eltakarja még nem őszülő fejét.

A Jade Hotel a fogászati turizmus fellegvárának számított. Hatnapos váltásban érkeztek az eurós vendégek. Ide most csak azért vitte be a közönséges leveleket, hogy elköszönjön. Jól bántak vele a recepciós lányok. Hideg ásványvízzel, télen forró teával kínálták. Eurót is középárfolyamon vásárolhatott. Biztonságos megtakarításait gyarapíthatta. Volt miért köszönetet mondania.

A Korona köz 2. egyik ablakában függöny lebbent. Integtetett az eltűnő sziluettnak.

Pillantása a postaládákat pásztázta. Kiváló helyen voltak, s ez az ő érdeme. A szeme láttára épültek itt a házak. Legelőször a legtávolabbi részen. Még utak sem voltak, csak a por. Megismerkedett a tulajdonosokkal, akik odatették a postaládát, ahová kérte: a telekhatárra. Ezt hagyja örökül az utódjának, a lakópark telekhatáron lévő postaládáit.

Sárgálló barackfát nézegetett. Meg szokta dézsmálni a gyümölcsfák útra kihajló ágait. Nem szóltak rá. Egyszer még azt is mondták, ha tudták volna, hogy szereti a diót, nem szedik össze mind, hogy találjon.

„Ha itt akarsz maradni hosszú távon – tanította a mesterének tekintett Zoli bácsi –, add meg a tiszteletet mindenkinek! A vezérigazgatótól a frissen szabadult rabig, egyformán. És vissza fogod kapni.” A recept bevált. És nem esett nehezebbé betartani.

Utoljára mondja be a megszokott szöveget a kaputelefonba: „Jó napot kívánok! A postás vagyok.” A Bráz-lányoknak megtiltották a szülők, hogy bárkinek is ajtót nyissanak, amikor egyedül vannak otthon. De ha bementa, hogy az „ördög vasvillával megérkezett”, azonnal beengedték. Egyikük anyuka már.

Nekilendülni a Palást utca dombjának kézikocsival mindig sok energiájába került. Most semennyibe.

A pénteki szórólapozók megkeserítették az életét. Először helyet kellett csinálni a leveleknek, hogy kézbesíthessen. Volt, hogy türelmetlenségében kitepte a reklámanyagot, és behajította az udvarba. Kiadta dühét a kényszerű társbérlet miatt.

Visszasétált egy levéllel. Ha rossz helyre sorolta reggel, a büntetést nem úszta meg.

Mennyiségben a Takácskert vitte a pálmát. Csupa hivatalos levél, árnyék nélküli utcák, ez volt a Takácskert. Sikeres vállalkozók, profi sportolók, orvosok,

ügyvédek, bankvezetők, főhivatalnokok, jó szülői hátterű fiatalok lakóhelye. Pár éve még a Kiskőrösi utca utolsó háza állt itt, benne négy roma családdal. Az őket befogadó „bolond” öregasszonyról is voltak emlékei. Már a Stadion utcai megállóban hűsölt egy kimerítő nap után, amikor furcsa, szaggatott zajt hallott. Semmilyen addig ismert hanghoz nem hasonlított. Egyre közeledett. Aztán meglátta a feketébe öltözött öregasszonyt, amint jókora papírdobozt vonszol a szemközti járdán. Miután legéppuskázta képzeletben, odament hozzá, betette táskáját a dobozba – ennyivel is nehezebb lett –, és megkérdezte, hova kell vinni. Az kimutatott a temető felé és mosolygott. A doboz tüzelnivalóval volt tele.

A romák lelépési pénzt kaptak az önkormányzattól, és szétszóródtak a megyében.

Kifizette az első utalványt. Kerek összeg volt. Borralalóra nem számíthatott.

A Korona köz 1. első lakásába sűrűn érkeztek APEH-os tértis ajánlottak, de sohasem találta a címzetteket. Valakik bejelentették a cégüket egy ismerősük címére, ő meg írhatta az értesítőket.

Egy család a Magiszter Hotelt kereste. Volt idő, amikor idegesen reagált ezekre a segítségkérésekre. Kirázta a hideg a „Maga biztosan tudja...” kezdetű mondatoktól. Pláne, ha emiatt nem tudott átmenni a zöldnél a gyalogátkelőn. Rendszerint ilyenkor robogott el a megfelelő helyi járat, hogy 10–20 percet kelljen várni a következőre. „Ha jön velem szaporán, elmondom, hol van, amit keres”, közölte később kíméletlenül. Külföldi autók, kamionok álltak meg mellette. A sofőr címmel a kezében kérdezősködött, és ő rajzolt, magyarázott hosszú percekig. „Magyar Posta!”, mondta búcsúzóul, mikor megköszönték a segítségét. Aztán, hogy sorsjegyeladással nyaggatták a főnökei, kitalálta, akkor juteszébe, hol van a keresett hely, ha vásárolnak sorsjegyet tőle. Elszemtelenedett. Egy férfi egyszer kedvesen visszaautózott hozzá, mert elfelejtette megvenni a sorsjegyét.

A Szegfű utcában járt, mikor meglátta a semmilyen arcú sovány ebédkihordó nőt. Az Ördög nője, így emlegették a borozóban. Néha köszönt neki, néha nem. Hogy is áll a nagy tiszteletadással?

Az ötlakásos Malomkő utcai sorházhoz ért. Egyszer kiszámolta, hány lépcsőt tett meg feleslegesen, teherrel a vállon, azért, mert a postaládák fent, a bejárati ajtónál lettek elhelyezve. Tízezer feletti számot kapott évente. A napi tizenkét kilométer mellé. De bárhogyan érvelt, bármire hivatkozott, nem tudta leimádkozni a ládákat, nemhogy a telekhatárra, ahová a postatörvény alapján tenni kellett volna, de még a lépcsők aljára sem. Azt hitték, hogy nem szeret dolgozni. Persze nem az ő dolga lett volna meggyőzni a tulajdonosokat, hanem a kézbesítőellenőré vagy a nagyságos főnököké, de azok csak a vállukat vonogatták, ha panaszkodott. Azzal vigasztalta magát, amit a Szabó főorvos úr mondott: megerősödik a szíve, nem lesznek szívpanaszai.

Szerény eredményeket azért elért: két család letette a postaládát a lépcső aljába. Rájuk büszke volt.

Mikor szóba hozta, hogy nyugdíjba vonul, és utoljára kézbesít, Szaksz néni mindjárt azt kérdezte: „És hol fog dolgozni?” Önérzetesen válaszolt. Fáradtan meggy nyugdíjba, tönkrement térddel, miért akarna még dolgozni? Az ilyen vála-

szokkal el tudta érni, hogy megriadjanak tőle azok is, akik jóindulattal voltak iránta, mint Szaksz néni.

K. Mónika kérdésére, aki a másik társasház bejárata előtt dohányzott – „Hozott valamit?” –, nem is válaszolt. A postás mindig hoz valamit, hiszen azért van itt. Amikor a levélszekrényfal előtt áll, akkor várakozzék mellette K. Mónika, és ha jött levelük, a kezébe adja. Ám azt sem szerette, ha áll mellette valaki. Könnyebben tévesztett, nem beszélve arról, miért kell látni egy lakónak, hogy ki kap levelet.

Háromnegyed egyre járt az idő. A környéken dolgozók már visszafelé jöttek az ebédből.

Felvette az előreszállítási zsákot. Kioldozta a madzagot – beütötte a kódot –, és a cégekkel teli udvarban kezdett kézbesíteni. Az informatikai vállalkozáshoz, ahol megengedték, hogy ideküldesse a zsákját, szégyellte felmenni elköszönni, hátha azt hiszik, ajándékot szeretne. Elsündörgött. Az udvaron dohányzó szakik nem törődtek vele.

Az ügyvéd úr egyedül volt az irodában. Túlzott előzékenységgel tájékoztatta, hol kell aláírni az ajánlottakat. Itt nem merte megtenni, hogy a levélszekrénybe dobja. Azt viszont csendes örömmel nyugtázta, hogy együttműködésük véget ért. Rosszul érezte magát a szorító határidők, nem talált iratok, a folytonos feszültség légkörében. Rá is átragadt.

Hazaugrott szükségét végezni. Itt volt a legközelebb az otthonához. Felesége a konyhában izzadt. Ebédet főzött. Megpuszilta, és folytatta a munkát.

Sok ember idegen maradt számára, és ő is idegen maradt nekik. Vagy korábban jó volt a kapcsolatuk, és megromlott. Mint Szűcsékkal. Próbálta tagadni, úgy beállítani a történeteket, hogy neki volt igaza, de sajnos nem. Túl sokat képzel magáról. Elvárta például, hogy megbocsássák, ha összecseréli az OTP-levelüket a másik utcában lakó Szűcs Lajoséval. Mert a néni figyelmeztette, hogy a férjének már harmadik alkalommal kell kijavítani az ő hibáját, és elvinni a helyes címre a levelet. Szerencsére nem bontották fel. Akkor még neki állt feljebb, hogy Szűcs néni, aki maga is postán dolgozott, tudhatná, hogy az egyenlevelek korában milyen könnyű tévedni, főleg, ha a cím nem is látszik a levélablakban, csak a név, és rázogatni kell, mert a levél nem tölti ki a borítékot. A néni nem fogadta el ezt a magyarázatot. S a fejlemények őt igazolták: nem tévesztette össze többé a Szűcsöket. Igaz, ebben az is segített, hogy a másik elköltözött. De a helyzetet nem tudta megmenteni: megvonták a borralalóját. És nem reklamálhatott. Mellékbüntetésként a hívössé vált viszonyt és a nyomában járó rossz lelkiismeretet kellett elkönyvelnie. Pedig Szűcsék kezdetben annyira kedvelték, hogy még dicsekedtek is vele, milyen udvarias, művelt. Visszahallotta.

Le akarta tenni végleg a táskát. Megutálta magát és a mesterségét is.

A puccos Kádár utca! És a gyilkos többiek: Kinizsi, Kiskőrösi, Pázmándi, Szegfű, Malomkő, Gulyadombi sétány, Korona köz, Jogar köz, Kard köz, Palást utca, Takácskert utca, József Attila utca. Viszonya volt az utcákkal. Szagolta hónaljukat. Bukdácsolt krátertölcséreikben. Csodálta hajuk színét, napégett bőrüket. Koptatták cipőit s térdében a porcot. Kihallgatták monológjait. Hogy lesz majd

nélkülük? Vissza fog térni, sétákat tesz, gondolta, de az emelkedőn, míg a Kádár 10-be felért, az utolsó ereje is elfogyott. Élt itt egy aranyos tacsó. Csak alibiből ugatott, hajlott volna a barátkozásra, de nem merete megsimogatni. Aztán a kutya is félni kezdett tőle.

Elbúcsúzott egy harmincéves rózsatőtől. Visszaindult a postára. Egy kocsból álló szerelvénnyel felvonszolta magát a Kossuth-dombon, fújtatott, lihegett. Fehéren izzott a júliusi nap.

J Á N O S A E S Z T E R

Ismeretlen sugárzás

Míg alszom, száguld velem az ágy. Alatta suhannak a légimérföldek, vonalak kusza rajza, fekete és világos, csontszínű felhő a vizek felett. És valami sugározni kezd, talán kívülről, talán át rajtam, a bőrömon keresztül, fehér a fénye, nincsen fénye, üres. Képeket készít arról, ami láthatatlan.

Mint a röntgensugár. Négyévesen leestem az ágyról, és eltört a kulcscsontom. Úgy emlékszem, egy fehér vászon elé állítottak a kórházban, és valaki mondta, hogy itt röpiül a kismadár. Akkor tényleg megláttam azt a mozgó fényfoltot, mintha szárnya lett volna.

Egy női fejet hámozok, húzom le róla a bőrt. Valamiért elmegyek a boncasztal mellől, mire visszaérek, egy másik nő áll ott, már befejezte, amit még én kezdtem. Kiürítette a koponyáját.

Képeket látok rólad, az egyikén szilvát eszel, valahol máshol, a háttérben ismeretlen táj, olajfák. Csonthéjas gyümölcs. Ettől megnyugszom. Most már tudom, hogy azért nem válaszolsz, mert nem vagy otthon, és te mindig erre vágysz.